

Nijmegen, 12 april 2010

Koude winters leveren winnaars en verliezers op bij Nederlandse vogelpopulaties

Winterweer wordt ijsvogel fataal, opmars zuidelijke soorten zet toch door

SOVON Vogelonderzoek Nederland presenteert in twee lijvige rapporten nieuwe telgegevens over de stand van de Nederlandse vogels. Beide publicaties, met informatie bijeengebracht door duizenden vrijwilligers, berichten over recente veranderingen in de broedvogelstand en aantallen winter- en trekvogels. Met welke soort gaat het goed en met welke slecht, hoe groot is de populatie in de Natura 2000 gebieden en hoe doen ze het daar? De rapporten zijn een product van het Netwerk Ecologische Monitoring, een samenwerkingsverband van een groot aantal organisaties, waaronder CBS, Rijkswaterstaat, het Ministerie van LNV en de Gegevensautoriteit Natuur.

Ijsvogel slachtoffer van strenge winter

Naar schatting 900-1050 paar ijsvogels kwamen in 2008 nog tot broeden in Nederland: het beste ijsvogeljaar ooit. Door de reeks van elf zachte winters kon de populatie zich steeds verder uitbreiden en werden veel nieuwe broedplaatsen bezet, vooral in het noorden en westen van het land. Twee koude winters later is van deze opmars weinig over. In 2009 liep de stand al met 60% terug en de eerste berichten na de afgelopen winter wijzen op een verdere afname. Ook een wintergevoelige soort als de blauwe reiger, eveneens een viseter die niet van dichtgevroren wateren houdt, had te lijden van het winterweer. In 2009 nam de stand met bijna 10% af. Eerste tellingen in 2010 wijzen ook voor deze soort op een verdere afname. Daar staat tegenover dat soorten die vanuit het zuiden oprukken, zoals cetti's zanger en graszanger, niet in hun opmars lijken te worden belemmerd. Zij waren in het verleden na strenge winters steevast terug bij af, omdat ze de vorst niet overleefden. Vooral de cetti's zanger heeft nu vaste grond onder de voeten gekregen. De stand van deze soort verdubbelde tussen 2008 en 2009. Naar verwachting zal deze soort zijn verspreiding de komende jaren vanuit Zuidwest-Nederland steeds verder in noordelijke richting gaan uitbreiden.

Nederland steeds belangrijker voor winter- en trekvogels

Steeds meer winter- en trekvogels weten ons waterrijke land te vinden. Door de zachte winters worden vooral soorten die doorgaans ten zuidwesten van ons land overwinteren hier 's winters nu meer gezien, zoals kluut, zilverplevier en rosse grutto. Daar staan maar weinig soorten tegenover die afnemen omdat ze tegenwoordig juist vaker ten noorden van Nederland de winter doormaken. Ook invasies van vogels die hoofdzakelijk ten oosten van ons land overwinteren komen steeds minder voor. Of de twee recente koude winters dit beeld gaan veranderen is nog maar de vraag. Weliswaar waren de aantallen van bijvoorbeeld kluut in de afgelopen winter vrijwel nihil, van wilde zwaan en toendrarietgans werden in januari 2010 nauwelijks meer vogels geteld dan in de afgelopen winters. Ook bij vorst en sneeuw blijven ze blijkbaar betere tijden gewoon in hun winterkwartieren in Oost-Europa afwachten. Zo zijn ze verzekerd van een goede startpositie voor de terugtrek naar de arctische broedgebieden in het vroege voorjaar.